

Mark- och miljööverdomstolen

Miljö- och energidepartementet
103 33 Stockholm

Remissvar över Klimatanpassningsutredningens betänkande SOU 2017:42 Vem har ansvaret?

Regeringskansliets dnr M2017/01407/Kl

Mark- och miljööverdomstolen har följande synpunkter på förslagen.

3 kap. 5 § punkten 7 plan- och bygglagen (2010:900)

I promemorian föreslås att det i plan- och bygglagen (2010:900), PBL, införs en ny bestämmelse, 3 kap. 5 § punkt 7 PBL, som innebär att det av översiktsplanen ska framgå kommunens syn på risken för skador på bebyggelse och byggnadsverk på grund av översvämning, ras, skred och erosion och hur dessa risker kan minska eller upphöra. Enligt nuvarande ordning är översiktsplaner inte bindande. Även om en översiktsplan inte är bindande ger den uttryck för ställningstaganden från både kommun och - genom länsstyrelsens granskningsyttrande - staten vad gäller den avsedda markanvändningen i kommunen. Den föreslagna ändringen innebär att den mer allmänt hållna bestämmelsen i 3 kap. 5 § punkterna 1–6 om vad översiktsplanen ska innehålla kompletteras med en bestämmelse som pekar ut vissa risker som särskilt ska beaktas. Enligt Mark- och miljööverdomstolen kan den riskbedömning som ska göras enligt förslaget rymmas inom vad som redan med stöd av gällande bestämmelse ska ingå i en översiktsplan. När det emellertid gäller den föreslagna redovisningen i översiktsplanen av kommunens syn på hur riskerna för översvämning, ras, skred och erosion kan minska eller upphöra vill domstolen framhålla följande. En översiktsplan innehåller en redovisning av mer övergripande karaktär som omfattar hela kommunen medan en redovisning av hur de nämnda riskerna kan minska eller upphöra

synes kräva en mer detaljerad genomgång som möjligen inte hör hemma i översiktsplanen. Sammanfattningsvis anser Mark- och miljööverdomstolen det kan vara av visst värde att i lagtexten, såsom föreslås, tydligt lyfta fram betydelsen av att kommunen i översiktsplanen ger sin syn på risken för skador på bebyggelse och byggnadsverk på grund av översvämning, ras, skred och erosion.

9 kap. 12 § PBL

I promemorian föreslås att det i PBL införs en ändring av 9 kap. 12 § PBL, som innebär att det krävs marklov för förändring av markytans utformning, inom ett område med detaljplan, om kommunen har bestämt det i planen. Mark- och miljööverdomstolen har ingen erinran mot den föreslagna bestämmelsen.

9 kap. 30 § PBL tredje stycket

I promemorian föreslås att det i PBL införs en ny bestämmelse 9 kap. 30 § PBL tredje stycket som innebär att en ansökan om bygglov får efter genomförandetiden alltid avslås om det finns en uppenbar risk för skador på fastigheten eller byggnadsverket på grund av översvämning, ras, skred eller erosion. Enligt nuvarande ordning prövas lämpligheten för olika markanvändningar vid detaljplaneläggning. Systemet bygger på att övriga aktörer kan förlita sig på att markens lämplighet är slutligt avgjord i detaljplanen. Även om det framgår att förslaget endast i rena undantagsfall är avsedd att tillämpas innebär förslaget att det görs avsteg från denna grundläggande princip. De utmaningar och svårigheter som uppkommer kring klimatanpassning kan lämpligare lösas på annan väg än att införa en undantagsbestämmelse på sätt som nu föreslås, till exempel genom att lägga fler resurser på att upprätta nya detaljplaner eller ändra befintliga detaljplaner.

Om regeringen väljer att gå vidare med lagförslaget är det lämpligt att bestämmelsen i stället inarbetas som en ny punkt 5 i 9 kap. 30 § första stycket PBL. Mark- och miljööverdomstolen noterar även att 9 kap. 30 § PBL fr.o.m. 1 juli 2017 har en ny lydelse jämfört med författningsförslaget (SFS 2017:424).

21 a § lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster

I promemorian föreslås att det i 21 a § lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster, vattentjänstlagen, införs en ny bestämmelse som innebär att en fastighetsägare ska ta hand om eller fördröja viss del dagvatten på fastigheten om det ger väsentliga fördelar för ordnandet av vattentjänsten avlopp. Mark- och miljööverdomstolen är positiv till att krav på lokalt omhändertagande av dagvatten kan ställas enligt vattentjänstlagen. Mark- och miljööverdomstolen kan emellertid konstatera att det varken av lagtexten eller av författningskommentaren närmare framgår hur rekvisitet ”väsentliga fördelar” ska tolkas. Vad som är väsentliga fördelar bör förtydligas liksom för vem det ska vara fördel för. Denna osäkerhet kan komma att påverka effektiviteten i kommunens hantering av ärenden på ett negativt sätt. Förslaget kan även leda till fler överklaganden eftersom det av lagförslaget och dess tillhörande författningskommentar inte tydligt framgår när bestämmelsen ska anses tillämplig. Det är därför oklart om förslaget kommer att medföra de fördelar som eftersträvas.

Mot bakgrund av ovanstående bör konsekvenserna för rättsväsendet belysas.

Förslag till förordning om ändring i förordning (2012:546) med instruktion för Boverket

Mark- och miljööverdomstolen har, utifrån de aspekter som domstolen har att beakta, inte några synpunkter att lämna på förslaget.

Avslutningsvis vill Mark- och miljööverdomstolen särskilt framhålla att domstolen utifrån förslaget inte kan bedöma omfattningen av den målhantering som kan bli följden av ovan nämnda lagändringar i 9 kap. 12 och 30 §§ PBL samt den nya bestämmelsen, 21 a § vattentjänstlagen. Mark- och miljööverdomstolen förutsätter att mark- och miljödomstolarna får de resurser som behövs för att kunna hantera den måltillströmning som förslaget ger upphov till.

I handläggning av detta ärende har deltagit hovrättslagmannen Claes-Göran Sundberg, hovrättsrådet Gösta Ihrfelt, tekniska rådet Karina Liljeroos och föredraganden Caroline Appelberg

Claes-Göran Sundberg

Caroline Appelberg